

IVO TROŠT:

Vodna Vila.

davnih časih je bival ob jezeru pod Preserjem bogat kmetovalec Lipovec. Sočni travniki ob gorskem potoku izpod Krima so mu dajali dovolj krme za živino, gozdovi na Krimu kurjavo in divjačino za vse nedelje in praznike v letu, a bližnje jezero, mnogo večje kot danes, rib za vse petke in poste na leto. Mirno in zadovoljno je živel Lipovec, ko mu je družina pomagala obdelovati mastno zemljo ter so mu Vile, njegove prijateljice, napovedovale ugodni čas za setev, žetev in košnjo. Njegovi sinovi so bili znani pridni delavci in so se kmalu vsi — razen najmlajšega — poženili na sosednja posestva, kjer niso imeli moških delavcev in mladih gospodarjev. Tudi hčere so se pomogle k sosedom, kjer so nadaljevale in napredovale v marljivosti.

Lipovec pokliče zato neko nedeljsko popoldne svojega najmlajšega sina Ratka k sebi pred uljnak in mu reče: »Glej, sinko, sami smo z materjo pri hiši. Kdo bo poslej obdeloval te - le naše prijazne tokave, kdo bo žel in kosil in pasel po naših senožetih? Take so kot kožuhovina, in govedo se pase po njih, kakor bi jim pred smrčkom potresal soli, a konji žro otavo in loček ob vodi, kakor da si jim natresel v jasli pšenice. Ratko, vse bo tvoje. Le družico si poišči, da ti bo pomagala delati in ti bo svetovalka v sili.«

Sin je bil v zadregi. Ne zato, ker ni poznal deklet iz okolice, zakaj vsaka bi bila zadovoljna za nevesto k imovitemu Lipovcu ob jezeru, če

bi jo bil vprašal: Ratko je bil zato v zadregi, ker se je bal povedati očetu, da ima že izbrano gospodinjo, ki pa staremu gotovo ne bo všeč. Molčal je in strmel v čebelno žrelo, kjer so pridne živalce neutrudoma letale vun in noter.

Zato povzame zopet oče besedo: »Ne boj se, Ratko! Mlad si še, a nevesto dobiš lahko iz najuglednejše rodovine — pomisli Bogatinovo Velmo izpod Rakitnika. Samo kako obširno sorodstvo ima! Tudi mi bomo poslej med njim!«

Ratko odkima.

»Lahko vprašam, če hočeš, Starejšinovo iz Kamnika. Pridna je in lepa kot roža in rada bi prišla k Lipovcu, zakaj tudi mi nismo zadnji ne zastran bogastva, ne sorodstva. Moj ded je bil velmož, ki je nosil oklep in čelado, da bi se ustrašil, ko bi ga danes ugledal.«

Ratko odkima.

»Vzemi Jerebovo s Planince. Malone sosedje smo, in Vida je kakor rojena za naš dom. Bogata ne bo, pa se razume v gospodinjstvu.«

Tudi sedaj odkima Ratko.

Stari Lipovec se nevoljno počehlja za ušesom in se začudi: »Ratko, ne razumem te. Ko je moj pokojni oče meni govoril take besede, kakor danes jaz tebi, sem poskočil tri črevlje od tal in zavriskal, da je odmevalo za deveto goro. Še tisti večer sva šla snubit in ne zaman.«

Sin si izprosi odloga do jutri.

.*

Lipovec je imel pet sinov. Ravni so bili kot smreka v gori in močni kot hrast na Bregu, pa se niso bali nikogar. Žvižgali so lepše kakor kos v grmovju in peli lepo kot zagorski zvonovi. Ko so šli skozi vas, so jih občudovali ljudje, v gozdu so se jim bližale bele deklice v vejah najvišjih dreves, da bi občudovalle njih petje in postavo. Gozdne Vile so žalovale tri dni in tri noči, ko so se poženili Lipovčevi sinovi na bogate sosednje domove, kjer so prevzeli gospodarstvo.

Še najzastavnejši je bil Ratko. Pel je tako milo pri čredi, da se govedo ni maralo pasti in je rajše lačno primukalo nazaj v hlev, samo da je poslušalo. Konji so strigli z ušesi in veselo razgetali, ko so ugledali Ratka. Ptice v gozdu so utihnile, ko je začel žvižgati, in ribice so pokazale vse svoje šobčke iz jezera, da bi jim ne ušel noben glas Ratkove lepe žvižge. A ne samo ptičke v gozdu in ribe v vodi so občudovalle Ratka. Celo mogočni krimski mož, strah in dobrota širne okolice med Ljubljano in Cerkniškim jezerom, ga je rad gledal kje na skrivnem, ko je v gozdu podiral, klestil in nakladal jelova, bukova ali lipova debla. Najvišje drevo je zagrabil za vršiček in izpulil s korenino, kakor pulijo ženske jeseni lan ali konoplje. Ako konjiči niso mogli vsega vleči, kar je izrval, je sam položil konjiče na voz, se zapregel in potegniti vse skupaj domov pred hišo, zraven je pa žvižgal veselo pesemco.

Tudi za njim so se ozirale gozdne Vile, a zdel se jim je premočan, dasi lep, zastaven mladenič. Niso mu bila posebno všeč tista meglena, skoro prozorna bitja. Rajši se je mudil ob tihih poletnih večerih ob jezeru, kjer je ubiral slavček svoje strune in mu je v gori odpeval črni kos. Polni mesec se je režal z neba v jezero in iz jezerske globine Ratku v obraz, a Ratko se je smejal obema; onemuna nebu in bratcu v jezeru. Veselo je zažvižgal, pa je utihnil slavec in umolknil kos. Ribice so prikazale radovedne glavice na jezersko površino in pile glasove njegove pesmi. Tedaj pa se dvigne tam izza najgostejšega vrbovja svetel oblaček in se približa Ratku. Ob najbližji skali se ustavi in izpremeni v belo oblečeno deklico. Modre oči je imela uprte v mladeniča, lase razpletene po hrbtu, svetlo rumene lase kakor zrela pšenica, a belo ohlapno obleko ji je oklepal zlat pas. Ko bi je Ratko ne poznal, bi mislil, da je angel, a je dobro vedel, da je njegova znanka — vodna Vila iz jezera. Sama zna lepo peti, pa je le prišla poslušat Ratka na jezerski breg. Ko je dovršil svojo pesem, je zapela vodna Vila tako lepo, da je Ratko nehote zlezal k njenim nogam pod skalo kjer je slonela, in željno pil njene glasove.

Vsak mesec o luninem ščipu sta se shajala na tem mestu. Ratku je bila Vilina pesem tako všeč, da je izrekel željo, naj bi skupno poizkušala, kakšno bi bilo združeno petje. Vila je najprej odločno odkimala. Ko je pa videla, da je silni dečko zastran tega užaljen in žalosten, ga potaplja po rami in reče: »Ratko, drugače ni to mogoče, kakor če me vzameš za ženo.«

Ratko je sedaj neverno odkimal z glavo, češ: To je nemogoče!

»Mogoče«, de Vila, »če jaz hočem in če ti hočeš.« Mladeniča je prevzela misel, kako lepa bi bila šele dvoglasna pesem iz njegovega grla in iz ust Vile, njegove ženice, pa je pritrdil: »Hočem!«

Nemirno se je zganila bela deklica na skali, zakaj dotlej ni še nihče slišal, da bi se bil človek poročil z vodno Vilo. Zato je opozorila Ratka na težave, ki se jima bodo urivale na pot združitve, pa slednjič premagata vse, če bosta zložna.

Tisti večer, ko si je bil Ratko izprosil od očeta dan odloga, je bil zopet ob jezeru. Požvižgal je, in Vila je bila pri njem. Ko ji je povedal do konca, kaj se je zgodilo, ji ni zatajil niti svoje zadrege, kako bo s svatbo, če Lipovec pritrdi njiju združitvi.

»O, ti moj ljubi pevec! Močan si in velik, toda razuma nimaš in razsodnosti nimaš. Poslej bom mislila zate jaz vse dotlej, dokler bova zložna, kar pomeni: dokler bo tebe samega veselila najina skupna pesem.«

In vse mu je razodela, kako in kaj mora preskrbeti za svatbo in sprejem neveste na svojem domu.

(Konec.)

